

ELŐTERJESZTŐ: CÍMEKET ÉS ELISMERÉSEKET ADOMÁNYOZÓ BIZOTTSÁG

A DÍSZPOLGÁRI CÍM, a PRO URBE díj, és a Dr. Bodrogvári Ferenc-díj megalapításáról szóló rendelet 3. szakasza 1. bekezdése (Szabadka Város Hivatalos Lapjának 24/17 száma – egységes szerkezetbe foglalt szöveg), valamint Szabadka város alapszabályának 33. szakasza 1. bekezdése 22. pontja (Szabadka Város Hivatalos Lapjának 13/21, 16/21 és 8/24 száma) alapján

Szabadka Város Képviselő-testülete a 2026. megtartott ülésén meghozta az alábbi

RENDELETET
a PRO URBE díj adományozásáról

1. szakasz

A Szabadka város tekintélyét, anyagi és szellemi értékeit jelentősen növelő kiemelkedő alkotásokért a PRO URBE díj az alábbiaknak kerül odaítélésre:

1. a Szabadkai Tűzoltó-mentő Zászlóaljnak
2. a Bratstvo Vasutas Művelődési Egyesületnek, és
3. Sebők Valériának, a népművészet mesterének.

2. szakasz

A PRO URBE oklevél és plakett átadására 2026. szeptember 1-jén, a képviselő-testület díszülésén kerül sor.

3. szakasz

A jelen rendelet megjelenik Szabadka Város Hivatalos Lapjában.

Indokolás

Jogalap: A DÍSZPOLGÁRI CÍM, a PRO URBE díj, és a Dr. Bodrogvári Ferenc-díj megalapításáról szóló rendelet 3. szakasza 1. bekezdése (Szabadka Város Hivatalos Lapjának 24/17 száma – egységes szerkezetbe foglalt szöveg), melynek értelmében a PRO URBE díj adományozásáról szóló rendeletet Szabadka Város Képviselő-testülete hozza meg a Címeket és Elismeréseket Adományozó Bizottság javaslat alapján, valamint Szabadka város alapszabályának 33. szakasza 1. bekezdése 22. pontja (Szabadka Város Hivatalos Lapjának 13/21, 16/21 és 8/24 száma), melynek értelmében a városi képviselő-testület a törvénnyel összhangban egyéb, a törvényben és az alapszabályban meghatározott teendőket is ellát.

A meghozatal indokai: A PRO URBE díj adományozható olyan kiemelkedő alkotásokért, melyek jelentősen hozzájárulnak a város tekintélyének növeléséhez, méghozzá olyan jogi és természetes személyeknek, illetve egyéb szervezeteknek, melyek a tudomány, kultúra és művészet területén tevékenykednek, illetve melyek az oktatási, kommunális, szociális, egészségügyi vagy gazdasági területen jeleskednek, továbbá olyan személyeknek, akik munkájukkal hozzájárulnak a rend és a közbiztonság színvonalának emeléséhez, illetve akik a sport- és egyéb eredményeikkel hozzájárultak a város hírnevének gyarapításához.

A PRO URBE díjra felterjesztett intézmények és személyek:

1. Szabadkai Tűzoltó-mentő Zászlóalj
Felterjesztő: Tijana Mijović;
2. Hős Norbert
Felterjesztő: Sváner Szilvia;
3. Interetno Fesztivál
Felterjesztők: Karlo Rumenjaković, a Népkör Magyar Művelődési Központ szülői tanácsának elnöke, Dragan Đorđević, a folklór és népművészeti fesztiválszervezők nemzetközi tanácsának elnöke, és dr. Papp Árpád, etnográfus-antropológus-muzeológus;

4. Miloš Nikolić
Felterjesztő: Suzana Ibrahimović;
5. Sebők Valéria
Felterjesztő: Homonaji-Szalai Andrea;
6. Szabadkai Tamburazenekar
Felterjesztők: A Szerb Köztársaság Horvát Nemzeti Tanácsa, a Szabadkai Zeneiskola, és a Vajdasági Tamburazenekarok Szövetsége;
7. Bratstvo Vasutas Művelődési Egyesület, Szabadka
Felterjesztő: Snežana Bokan.

A Címeket és Elismeréseket Adományozó Bizottság a 2026.04.29-én megtartott ülésén döntést hozott, melynek értelmében javasolja Szabadka Város Képviselő-testületének, hogy a 2026. évi PRO URBE díjat az alábbiaknak adományozza:

1. a Szabadkai Tűzoltó-mentő Zászlóaljnak,
2. a Bratstvo Vasutas Művelődési Egyesületnek, és
3. Sebők Valériának.

A rendeletjavaslathoz mellékeljük a PRO URBE díjra jelöltek életrajzát.

Végrehajtók és a végrehajtási határidők: Szabadka Város Közigazgatási Hivatalának Társadalmi Tevékenységek Titkársága és a Képviselő-testületi Ügyek Szolgálat, 2026. szeptember 1.

A végrehajtáshoz szükséges eszközök: Az eszközök Szabadka város 2026. évi költségvetésében vannak biztosítva.

Szabadkai Tűzoltó-mentő Zászlóalj

A Szabadkai Tűzoltó-mentő Zászlóalj a Szabadka város területén működő egyik legjelentősebb védelmi és mentési szolgálat, melynek tagjai naponta, szakszerű és áldozatos módon gondoskodnak a lakosok biztonságáról és vagyonáról, illetve a közjavak védelméről.

Szabadkán a szervezett tűzoltás hagyománya 1888. óta folyik. Megalakulásuk óta a szabadkai tűzoltók az emberiség, a fegyelem, a szolidaritás és az önzetlen segítségnyújtás jelképei. A tűzoltás mellett a múltban olyan feladatokat is elláttak, mint a mentés vagy a betegszállítás, olyan tevékenységeket, melyek ma már a mentőszolgálat hatáskörébe tartoznak.

A Szabadkai Tűzoltó-mentő Szolgálat ma a Szerb Köztársaság Belügyminisztériumának szervezeti egységeként működik, és több száz különböző típusú beavatkozást hajt végre évente. A zászlóalj tagjai olyan esetekben avatkoznak be, mint a lakó-, ipari és mezőgazdasági létesítményekben keletkező tüzek, árvizek és elemi csapások, közlekedési balesetek, műszaki mentések, vízszivattyúzás, illetve sok más rendkívüli helyzet.

Különösen jelentős szerepet töltenek be a közlekedési balesetek során megsérült és a járművekbe szorult személyek mentésében, valamint a nyári hónapokban igen gyakori szabadtéri tüzek terjedésének megakadályozásában. Csapataik arra vannak kiképezve, hogy a legnehezebb és a legkockázatosabb körülmények között is helytálljanak. A beavatkozások során tanúsított felkészültségüknek, gyorsaságuknak és hatékonyságuknak köszönhetően számos életet mentettek meg, és jelentős anyagi kárt előztek meg az elmúlt években.

A Szabadkai Tűzoltó-mentő Zászlóalj tagjai kivételes szakmaiságukról, emberségükről és segítőkészségükről ismertek. Készséggel állnak valamennyi polgár rendelkezésére, dacolva az időjárási viszonytalanságokkal, a nehéz körülményekkel és azokkal a veszélyekkel, melyekkel munkájuk során szembenéznek. Munkájuk és áldozatkészségük példaértékű a felelősségvállalás és a közszolgálat terén és mindezeknek köszönhetően a szabadkai polgárok töretlen bizalmát és tiszteletét élvezik.

Sokéves munkájuknak, bátorságuknak és önzetlen odaadásuknak köszönhetően a Szabadkai Tűzoltó-mentő Zászlóalj felbecsülhetetlen biztonságérzetet, megbízhatóságot és magasabb életminőséget garantál a szabadkai lakosok számára, ezáltal pedig az emberség és a védelem egyik jelképévé vált.

Bratstvo Vasutas Művelődési Egyesület, Szabadka

A szabadkai Bratstvo Vasutas Művelődési Egyesületet 1945. október 1-jén alapították a szabadkai vasúti csomópont szakszervezeti dolgozóinak kezdeményezésére. Megalapítása óta a város egyik legjelentősebb egyesületének számít, amely következetesen ápolja és őrzi a népművészeti hagyományokat. Alapvető célja a fiatalok közösségbe szervezése, illetve az alapításkor megfogalmazott szellemiségnek megfelelően a térség népi hagyományainak és nemzeti kultúrájának ápolása.

Már működésük első éveiben megalakult a néptánc- és a zenecsoporthoz, majd valamennyivel később a színjátszó- és szólóének-szekciók is megkezdtek munkájukat. A zeneszekciót Pere Tumbas Hajo vezette, és az egyesület tagjai között olyan kiemelkedő művészek is voltak, mint Antuš Gabrić, Zvonko Bogdan és Nestor Gabrić. A néptáncscsoport a vajdasági, Száva menti, szlavón, makedón, montenegrói és Szerbia minden tájáról származó koreográfiákat ápol. Ezek közül sokat az egyesület mentett meg a feledéstől, és a mai napig előadják őket számos kulturális rendezvényen.

Az egyesületet a kezdetektől fogva egészen 1992-ig Ivan Rudinski alapító tag vezette titkárként. Ekkor a többévtizedes néptáncos tapasztalattal rendelkező Antun Romić vette át a művészeti vezetést, majd 1993-ban megalakult a gyermek néptáncscsoport, és a munkába Zagorka Romić is bekapcsolódott. A házaspár több mint három évtizeden keresztül vezette az egyesületet, biztosítva a magas színvonalat és a munka folytonosságát.

Az egyesület 2025-ben méltóképpen ünnepelte meg fennállásának 80. évfordulóját. E jelentős jubileum mellett az egyesület számos hazai és külföldi fesztiválon, illetve szemlén elért elismeréssel büszkélkedhetett. A valjevói fesztiválon két gyermekcsoportjuk is második, illetve harmadik helyezést ért el, míg Kraljevóban a második helyet szerezték meg. Az *U ritmu jablaničkog srca* elnevezésű fesztiválon az táncscsoport az előadásért harmadik díjat, a legszebb viseletért pedig első díjat kapott. Bosilegradban az egyesület a legszebb népviselet díját nyerte el, a Szerbiai Művelődési Egyesületek Szövetsége pedig plakettet adományozott a nyolcvanéves sikeres tevékenység elismeréseként.

Külön elismerésben részesült Antun és Zagorka Romić is a több mint fél évszázados elkötelezett munkájukért, valamint a Szerb Köztársaság szellemi kulturális örökségének megőrzéséhez való hozzájárulásukért. A Bunyevác Nemzeti Tanács pedig Mara Đorđević Malagurski-elismerést adományozott Antun Romićnak a bunyevác kultúra megőrzésében végzett kiemelkedő tevékenységéért.

A táncon, az éneken és a zenén keresztül a Bratstvo Vasutas Művelődési Egyesület gazdag kulturális örökséget mutat be, megőrizve a népszokásokat, a népviseleteket és a hagyományos dallamokat. Az egyesület rendszeresen szervez koncerteket és aktív résztvevője a hazai és nemzetközi szemléknek és fesztiváloknak, amivel jelentősen hozzájárul vidékünk kultúrájának népszerűsítéséhez.

Sokéves munkájával a Bratstvo Vasutas Művelődési Egyesület kiemelkedő szerepet tölt be a helyi közösség kulturális identitásának és hagyományinak megőrzésében. Az ifjúság összefogásával, a kreativitás, a társasági élet és a népművészet iránti szeretet ösztönzésével az egyesület ma Szabadka kulturális életének fontos része, valamint az időtállóság, az összetartozás és a kulturális értékek ápolásának szimbóluma.

Sebők Valéria

Sebők Valéria (szül. Bartus) 1952. május 20-án született Bartus József és Mészáros Erzsébet gyermekeként. Alapfokú tanulmányait a palicsi Vladimir Názor Általános Iskolában fejezte be 1966-ban, majd a Svetozar Marković Társadalmi Tevékenységek Szakközépiskolájában szerzett jogász technikai képesítést.

Pályafutása során először a Trgopromet és a Chemos vállalatoknál dolgozott, majd 1977-től bekapcsolódott a kisipari és termelői tevékenységet folytató családi magánvállalkozásba is. Valódi élethivatása és legnagyobb közösségi érdeme viszont a népművészethez, a hagyományos értékek ápolásához és a kulturális örökség átörökítéséhez kötődik, melyet az eljövendő generációk számára hivatott megőrizni.

Sebők Valéria több mint négy évtizede elkötelezetten foglalkozik a népi kézművességgel, különösen a bácskai fehérhímzéssel, a csipkefonással, valamint a hagyományos díszítőtechnikákkal. Abban az időben, amikor a kézimunka hagyományos formáit háttérbe szorították a modern trendek és az ipari termelés, ő kivételes kitartásról és elhivatottságról tett tanúbizonyságot a régi kézműves mesterségek megőrzésében. A nyolcvanas években Varga Ilonkától sajátította el a bácskai fehérhímzés technikáját, majd tudását folyamatosan továbbfejlesztette számos tanfolyam, műhelymunka, szakmai tábor, valamint neves szerbiai és magyarországi népművészeti szakértőkkel való együttműködés révén.

A szakmai közönség hamar felfigyelt munkáira. Már 1987-ben második helyezést ért el egy szabadkai kézimunka-kiállításon. Ezt követően hímzései és kézimunkái rendszeresen szerepeltek a jelentős hazai és külföldi népművészeti kiállításokon és pályázatokon. A szakmai zsűri több alkalommal is díjazta munkáit azok kimagasló technikai precizitásáért, hitelességéért és művészeti értékéért.

Munkásságában különös jelentőséggel bír a bácskai fehérhímzés ápolása és fejlesztése, amely az ő tevékenységének köszönhetően ismét előkelő helyet foglal el a helyi közösség kulturális életében. A Lányi Ernő Iparos Művelődési Egyesület keretein belül működő Gránátalma hímzőcsoport vezetőjeként, Sebők Valéria a népművészet számos kedvelőjét gyűjtötte maga köré és egy olyan teret alkotott, ahol a hagyományos technikákat nem csupán ápolják, hanem aktívan tovább is adják a fiatalabb nemzedékeknek.

A Gránátalma hímzőcsoport jelentős sikereket és elismeréseket ért el. 2015-ben a Budapesten megrendezett Idősek II. Kárpát-medencei kulturális és művészeti vetélkedője döntőjébe bekerülve elnyerték az első helyet. A reformáció 2017. évi jubileumi megemlékezése kapcsán pedig a csoporttagok munkái a Budavári Palota lovagtermében szerepeltek kiállításon, de bemutatkoztak a budapesti Nemzeti Szalonban, valamint Nagykanizsán is. A Kiss Lajos Néprajzi Társaság 2018-ban Samu Kati-díjjal tüntette ki a Gránátalma hímzőcsoportot, elismerve ezzel a hagyományos népi alkotótevékenység megőrzésében betöltött jelentős szerepüket.

Sebők Valéria egyik legnagyobb érdeme a fonott csipke technikájának újrafelfedezése és életre keltése. Ez a többezer éves kézműves mesterség korábban már szinte a feledés homályába veszett. A 2000-es évek elején kezdte meg ennek a bonyolult technikának az önálló kutatását, amelyről addig nem létezett elérhető leírás magyar nyelven. Rendkívüli türelmének, kitartásának és sokéves gyakorlati tapasztalatának köszönhetően sikerült rekonstruálnia a csipkefonás folyamatát, és újból bevezetnie azt a kortárs népi iparművészetbe.

A csipkefonás hagyományának ápolása érdekében végzett munkásságát a szakma és a kulturális intézmények is kitüntetett figyelemmel kísérik. Erre épült a szabadkai Lányi Ernő Iparos Művelődési Egyesület és a kiskunhalasi Csipkemúzeum közös IPA-projektje is. A program zárásaként egy kiadvány is megjelent, amelyben Sebők Valéria átfogó leírást ad a csipkefonás technikájáról. Ezzel a munkával sikerült tartósan dokumentálni e kulturális örökséget, és megőrizni azt a jövő nemzedékek számára.

Fonott csipkéit 2025-ben ezüst oklevélben részesítették a XVI. Országos Népművészeti Kiállításon élő népművészet kategóriában. Alkotói munkája mellett Sebők Valéria aktívan oktatja a gyermekeket és a fiatalokat a csipkefonás mesterségére. Pedagógiai tevékenységével értékes módon járul hozzá e szellemi kulturális örökség ápolásához és a hagyományos tudás új nemzedékeknek való átörökítéséhez.

Külön figyelmet szentelt a palicsi Csipkebóbita kézimunka szakosztályban végzett munkájának is,

ahol a legfiatalabbak közösségi élményeken és kreatív foglalkozásokon keresztül ismerkedhettek meg a kézimunka hagyományos technikáival.

A hímzés és a csipkekészítés mellett Sebők Valéria jelentősen hozzájárult a krepp-papírból készített karácsonyi angyalfigurák hagyományának a megőrzéséhez is. Munkásságának köszönhetően ez a különleges és egyedülálló kézműves mesterség megmenekült a feledéstől, és helyet kapott a Vajdasági Magyar Értéktár kincsei között. Az általa készített karácsonyi angyalok nemcsak Szabadka és környéke templomait díszítették, hanem az országhatáron túlra is eljutottak, többek között brüsszeli kiállításokra.

A népművészet terén végzett több évtizedes munkásságáért és kimagasló teljesítményéért számos elismerésben részesült. 2009-ben elnyerte a Népi Iparművész címet, 2025-ben pedig a legrangosabb szakmai elismerést, a Népművészet Mestere állami kitüntetést. Emellett 2020-ban átvehette a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség Plakett elismerését.

Odaadó munkájával, kutatói szellemével, alkotói energiájával és önzetlen tudásátadásával Sebők Valéria felbecsülhetetlen hozzájárulást nyújtott a hagyományos kultúra megőrzéséhez, a népművészet fejlődéséhez, valamint Szabadka kulturális és művészeti hírnevének öregbítéséhez. Munkássága maradandó értéket jelent a helyi közösség számára, és vidékünk kulturális örökségének meghatározó részét képezi.